

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{20}{3}$ = Mártzius' 20-dikán

1830

Ánglus és száraz (continentalis) Lelkek

Grose azt állítja, hogy a Lelkek közönségesen, abban az öltözetben jelennek meg, a' milyent életekben viseltek, noha némelykor egészen fejérbe is öltözködnek, — de ezek főképpen a' tziinteremi (temetői) Lelkek, a' melyeknek nintsen semmi különös kötelességek; hanem, a' kik, úgy tetszik hogy "pro bono publico" jelennek meg, vagy hogy a' részeg parasztokat elretentsek, nehogy sirjaik felett tántorogjanak. — Lántzot hordozni, nem szokása az Ánglus Lelkeknek; — a' lántz és fekete köntös különösen a' száraz Lelkek' (kisértetek) ékessége lévén, az önkényes igazgatásu országokban láttatnak!

Akár halva, akár életben, az Ánglus Lelkek szabadok!!

Egy Ánglusnak, a' Scott Walter' Napoleon' Historiájáról való ítélete.

Scott Walter Úr, a' Napoleon' Historia' írója,

Előbbeni compositiojiban, melyek oly' szorossan correctek, oly' rendkívül kellemetesek, oly' nagyon magokhoz vonzó, Scott Walter Úr megbizonyított,

ta, hogy főképpen az egygyes környüllállásoknak (detail) rajzolásában gyönyörködik az ő képzelődése. Az ő tolla megszépíti és felemeli a' legegyszerűbb történetét is az életnek, és a' legközönségesebb tárgyak is a' legpompásabb színekkel ékeskednek. Szerentsétlenségre, ez a' legtsekélyebb dolgok' meglelkesítésében való teremő tehetség, és a' mely a' poétában, oly' hasznos, nemcsak merőben haszonvehetetlen, hanem még ártalmas is a' historiát írónak. E' szerént nem szépség, hanem híjánosság a' Napoleon életében, hogy nagyon sok lapokat szentelt a' másod rangu környüllállásoknak, és tsupa anekdotáknak, az originalitásnak és románoknak, a' melyekben gyönyörködhetik a' költő' képzelődése, és hogy kevés rendekbe szorította a' legnagyobb és nevezetesebb történeteket. Hozzá szokván, hogy szágüldözék, a' merre tsak a' történet vagy önön vágyódása javasolya, Scott Walter Úr nem volt alkalmas magát alája vetni azon korlátoknak és azon fáradságos utánna járásnak, melyet a' historia' pontossága megkíván. Ennél fogva, talám sarkalatosabb eruditio kívántatik rendszerént, mint az övé, hogy a' maga

tiszta színeivel, minden apró környűllá-
lásaival (detail), minden esmerető bélye-
geivel (characteristic), 's helybéli kör-
nyűllásokkal fessé le azon számtalan
külömbféle, egymáshoz nem hasonló tör-
ténéteit a' revolutionnak és a' biro-
dalomnak.

Némelyek próbáltak, hogy hason-
latosságot mutassanak Scott Walter Úr,
és a' régi Historicusok között; de milyen
megmérhetetlen az a' távolság, a' mely
elválasztja őtet ezen nagy emberektől!
A' Napoleon' Józsefinához és Mária Lu-
izához való nyájasságának rajzolatjában,
Walter Úrnak írása modja részesül va-
lamennyire a' Herodotus Kellemetessé-
giből (grace) és elmésségiből (naïveté);
de Walter Úr, ezt a' kellemekkel telyes
leírást a' Las Cases könyvéből vette, a'
melybe azok Napoleontól magától írat-
tattak. Megállhat-é a' leggyengébb ha-
sonlatosság is Walter Úr és Thucidides
között? Höl van az az erő, a' melyet
az Athénei pölgár' írásaiban találunk?
Eggyesíti-é a' Scotus historicus, mint
Xenophon, a' szerzőnek és a' Státus em-
berének tulajdonságait; ő a' kinek jó
természete félénké teszi, nehogy meg-
sértse az emberek érzésit, ítéletének ke-
ménysege (severity) által, 's nehogy
megbántsa a' koronás fejeket, nyelv-
nek mérészsége által? Lehet-é legkissebb
hasonlatosságai, Tacitushoz, a' kiről a'
poéta azt mondja,

"Son seul nom prononcé fait palir
les tyrans."

Az ő tágas, szélyelflöyt, tisztátalan sti-
lussa, citatiokkal és anekdotákkal e-
legy, hasonló-é mindenütt, azokhoz a'
mérész, bátor vonásokhoz, a' melyek,
noha gyakran hirtelenek, még is min-
denkőr elevenek; a' melyek egyszersmind
rajzólnak és inditnak is; mert azok min-
ket megráznak, azokhoz a' vonásokhoz,
a' melyeket a' köinor Tiberius, a' vad

Caligula', a' gyáva Claudius', a' durva
Nero' és a' kétszin Domitianus' histo-
ricussában találunk? Egy a' mi időnk-
beliek közül parallelát vont Scott Wal-
ter Úr és Livius között. Livius önn Ha-
zájának historiáját írta; ő hevesen sze-
rette a' szabadságot, 's egész buzgóság-
gal ragaszkodott a' republikához; Scott
Walter Úr Frantziaország' historiáját
írta; ő keveset hiszen a' szabadság' lé-
teliről, és a' republikai alkotmányt U-
topiának nézi. Livius eggyesíti (identi-
ficálja) magát azzal az Országgal, mely-
nek armálissait írja; ő minden jót, min-
den rosszat érez, a' mi Rómában tör-
tént; fél, reményl, megadja magát és
gyözedelmeskedik vele egygyütt. Idegen
lévén Frantziaországhoz, Scott Walter
Úrnak nem lehet ilyen ragaszkodása a-
hoz; ő nem tűzött fel, sem a' Frantzia
fegyverek' gyözedelmin, sem azoknak
vesztésin. Közönséges megjegyzéseiben,
az igaz, elfelejteni láttatik, hogy ő Áng-
lus és Tory, és hogy az ő Nemzete
vetélkedője Frantziaországnak; de mi-
helyt leszáll az eggyes esetekre (detail),
mihelyt öszve-érésbe teszi a' két Nem-
zetet egy mással, vagy a' republicánust
a' királyistával, az ő balvélekedései (præ-
judicumai) esmét kimutatatják magokat.
Livius részre hajló volt Rómára nézve,
a' melynek történetét írta. A' Cannai
ütközet után, a' mikor a' Rómiaiak tö-
kéletesen meggyözetettek, hirtelen meg-
állott, egészen alkalmatlan lévén histo-
riáját tovább folytatni, — nem tudta le-
írni azt a' közönséges pusztulást, a' mely-
ből ő olyan tökéletesen részt vett. Scott
Walternek részre hajlósága Anglia eránt
nyilatkoztatja ki magát, következőleg,
Hannibál inkább lett volna az ő sym-
pathikai indulatjának tárgya, mint Pau-
lus Emilius.

A' hibákról és pontotlanságról (in-
accuracy) hosszú laistromot készíthet-

nenk, még táxálhatnók Scott Walter Urat a' Frantzia nyelv' nem tökéletes értésével, és a' szók' értelmének néha a' hibás fordítás által való elváltoztatásával is; azt is szemre vethetnók, hogy a' tulajdon neveket megtsonkitja, sőt hogy elfatsarja az Edinburgh Review-ben dölgozó egygyik társának is, az Europai Censeur ez előtti kiadojának neveit is, és a' Frantzia helyes írás módjának tudatlanságával is vadólhatnók, 's hogy p. o. Comptes szóból, a' mely Anglusul earls — ezt tsinálya accõunts, a' mely helyett a' Frantziában e' van Comptes, két egymáshoz telyességgel nem hasoló dolgok. Utólyára egy kemény critica azért is megfedhetné, hogy mérészelte a' Napoleon' orthographiáját (Vol.9. Append. p. XIV) corigálni, 's ennélfogva. azt a' hibát nevelte, a' mellyet meg akart igazítani! de ezek tsupán apró hibátskák, az ő historiájában való rettenetes híjánosságokhoz képest, — a' mellyek olyan kiáltó híjánosságok, hogy tökéletes hibává nevedeknek. — M.

A' Társalkodó 53-dik lapján leírt Tettetés dítserete ellen, az Egyenesség megszollalása.

Elő-adád Barátom! a' tettetéssel való élés' hasznait, elő az abból folyó gyönyörűségeket, 's valamint az a' ki a' Rosának meg dítseri kedvességét, még jó szagát, 's orvosi szerekbe használható patyolat leveleit; de elmellőzi meg említeni fájának szúróságát; így te is a' tettetésben lévő tsepp édest úgy ki kotrád, 's olyan hőv mértékben adád előnkbe, hogy kéntelen valék azt hiinni, hogy ennek mesterségében vagy éppen járatlan vagy, vagy pedig tsak most akarsz vállalni élni, mert különben meg szüntélnél volna elannyira dítserni.

Te a' tettetéssel akarsz szíveket hódítani — én pedig az egyenességgel — Te azt mondod hogy az embernek a' hely és a' környülállás szerént kell magát változtatni és alkalmaztatni, én azt, hogy az Egyenesség paissá alatt állj meg bátran, 's esküdjél az igasság nem pedig a' tettetés zászlója alá. — Aza' mit Te élet maximául felvenni méltónak találsz, t. i. "Arrafordítsd a' köpenyeget a' méről a' szél fú" ez előttem meg vetendő tanáts; mert ezt tsak szeles időben lehet használni, igaz hogy a' mái világban mindenkor; de hajdon midõn a' mostani kéz dörgölés helyett, egy igaz magyar kéz szorítottás használtatott, mikor szabad volt mindennek érzeni, 's azt bátran kimondani, akkor haj! nem kellett köpenyeg, akkor a' szív tükör volt, 's a' ki belé tekintett az tulajdon portréját látta benne.

Az igaz hogy hajdon Sócrátest hála'ra íteltette Anytus és Mélitus, 's esméretlen lévén előtte a' tettetés réglája igaz ügye vesztett, 's mérget ivék. — 'S már hát hogy az efélet elkerüljem én is tettessem magam? Vagy ha említtem hogy Aristides-is milyen igasság szerető volt, tám azt mondod hogy má ő is tsak hazudna vagy egyyet. — Nem bánom én, de én az igasságot még is szeretem, 's légy barátom, vagy elenségem, szeress, avagy utály meg, én a' szálkát a' szemedbe meg piszkálom, 's ha az enyimbe gerendát mutattz azt veléd kihuzatom. — Az én kompászom ezen a' zürzavaros tengeren az egyenesség, és igasság, 's ezzel meg lásd kikerülem a' Scyllát 's Charibdist; te azt mondod hogy a' tettetéssel nem szenvedsz hajótörést, jólvan, de elsülyedsz. —

Te dítsered az udvari bolondok sorát, 's főképpen azt hogy mikor más sír, õk nevetni tudnak — õh pedig be szerentsétlen temperamentum! A' hol a' sympathia szikrája már annyira ki aludt,

hogy nem is pislántsol, 's ha legalább nem segíthet máson, már még nem is szánakodik — mit gondolsz valyon ő a' fényes tarka ruhában, olyan megelegetten issza-meg Reggeli Kávéját, mint én e' fris vizemet? Hiddel annyival számandóbb sorsa hogy mikor fáj is belől nékie akkor is katzagni kell. Én hát tsak arra kérlek ne ditsérd a' tettetést, abból nem foly valami tiszta öröm, 's tudod hogy a' víz is ha zavaros milyen rozszizú a' szájnak — ne buzdíts senkit, hogy bár kevéssé is élyen vélle, mert te nem lehettz mindenütt ott hogy doctori tseppekre feloszd a' vélle való élést, 's a' ki használni kezdi azt, minden által ugordja a' tölled kiszabott szűk határt. Ezzel tsak az előtt teheted magad kedvessé, a' ki ezt benned észre nem vészi — De én ha szűk Kalibám ajtójánál megálva, minden elmenőnek tisztán kimondom is érzésem, tsak az haragszik meg hogy ökörnek neveztem őtet, a' ki nem ragadhat meg ökret szarv nélkül. — A'-kit mások tisztelnek, ha megérdemli, azt én is tisztellem, a' mely szűznek tömjeneznek mái Urfiaink, tsak azért hogy a' dus Craesusnak valami unokája, én azért még őt' megvetem, ha virtussai meg nem hodittanak, 's réa' vetett pillantatommal még megalázam, ekkor meg lehet hogy rollam tett reflexioi hidegek, de legalább majd a' kiplánizált arany várok füstbe reppenésével átkok nem háromlanak réám — pedig hidd-el hogy a' tsalatott Szerelem átkainál nintsen rettenetesebb, lásd itt tsak egy kis modelbe lerajzolva a' szerentse kastélyát fenekestől felforgató tettetés ártalmainak következéseit. Ládd én Rudolphod 's Aféred Characterét szeretem, 's ha véllek együtt mukálodhatnám, ugy hiszem hogy te is elhagyva ditsért pályádat, nékem követőm lennél.

Már minthogy a' hízkelkedést 's álnok-

ságot magad legyaláztad, erre hát időmet nem is vesztegetem, tsak azt mondom hogy a' tettetést, hízkelkedést, 's álnokságot egymástól megválosztani, éppen olyan bajost volna mint az éjfél, hajnal, és a' reggel egymástól elváló pontyai közé határlineákat húzni, a' ki tehát a' tettetésbe tsak superficialiter jártas, abba bízhattz hogy rövid időn végig kitanulja Élet philosophiát tanító oskoládat.

Ha valaki, vagy te már azt feszegetnéd hogy melyikünk győzött, én meg esmérem hogy te egy nagy hodoltató vagy, mert bajtársaimat lám! mind zászlód alá térítetted. — Arról én nem tehetek, hogy mint Rudolphod erköltsi intései úgy az enyimek is minden kebelről vissza pattannak. — Elég áldozat az töllem ha sírjában zárkozva is tisztellem az igasságot — 's ennek hív követője lészek — de

Jam satis est! Ne me Crispini Scrinia lippi
Compillasse putes, Verbum non amplius addam.

Horat. Sat. 1.

M. I.

Vélekedés a' baromtartás felől.

Hogy a' marhatartás igen nevezetes keresetmódja, a' két magyar hazában, azt tagadni nem lehet, mind termékeny földje, mind Clímája ebben nagyon segittik; a' magyar nemzet régi eletemódja is hajlandóvá teszi őtet a' marha tenyésztetésre; mi az oka még-is, hogy ezen kereskedés neme nints nállunk elegendőképpen divattyában? — Külömbféle okai lehetnek a' mellyek előttem nem esmeretesek; egyet meg említtek:

Sok gazdáknak szájából hallottam; marhákkal való kereskedéshez fogtam volt én is ifjú koromban, de hosszas fáradozásaim után úgy találtam, hogy több károm mind hasznom volt; hól a' turmamba hol a' tsordamba állott be va-

lami veszedelmes betegség, 's el döglöttek mind egy lábíg, könnyes szemekkel kellett néznem gyönyörű ménesem el hullását, azt jól tudtam hogy a' Jerusalemi templomnak hány fog gradits-tsa volt de nem azt hogy beteg marháimon miként segíthessek; ha kovátsot hívtam jó fizetésért meg kinzotta beteg lovaimat, 's a' vége tsak a' lett, hogy kínok között döglöttek meg. Ha ökreim vagy juhaim betegségek alkalmatosságával marha orvasláshoz érteni praetendált paraszt gazdát hívtam, a' nyelveket meg szúrta, fülek végét el vágta, kerülté a' beteget le vett kalappal háromszor egy felé, háromszor másfelé, és végre hátra felé kezdett számlálni 's a' kupa bor áldomást még is egyenesen békéféle le itta. Nem tud senki az egész hazába értelmesen a' marha gyógyításhoz, soha többször az el kerülhetetlenül szükséges igás marhákon kívül másokat tartani nem fogok, és mindennek azt tanátsolom, hogy ne tartson, ha nem akar hosszas fáradozásai után boszuszuságot és kárt szenvedni.

Ezen nevezetes akadályon segítenünk kénék és lehetne is vélekedésem szerént két uton:

1-ször Mind az, a' ki a' barom orvaslás tudományának akár mi kis részit is igazán érti; az az a' ki ha tsak egyféle betegségét meg esmérni és azon tapasztalásánál fogva segíteni tud, ezen tudományát tisztán és együgyüen írásban tévén botsássa közre. Így sok jó datum gyűlne be a' haza különböző részeiből.

2-ször Szánya el magát vagy egy ifjú arra, hogy a' marha orvaslás tudományát egyedülvaló főbb tzeljával tévén a' külföldön jól kitanúlja és haza jövévén állítson egy három ispotályt, a' hol is mind ő maga tapasztalásokat szerezhessen, mind pedig a' tölle tanúlni kívánok practisálhassanak. Így tudomá-

nyosképpen fog terjedni hazánkban ez a' hasznos neme a' doctorságnak. Hogy pedig ezen második pont tellyesedésben vétetődhessen szükséges, hogy azon hasznos tzelra magát el szánt ifjú, mind külföldönvaló léte és tanulása ideje alatt, mind pedig haza jövele után, fennebb említett barom ispotály fel állíthatására, hazánk vagyonsabb fíjai és leányi által pénz dolgában segítődjön; én magam is midőn egy olyan ifjú találkozik vagyonomhoz képeest kevéssel ugyan mint a' Jerusalemi özvegy, de tiszta lélekkel és örömmel fogom segíteni. Szász-Városon 1850-ban Mártziusnak 25-kén.
M. M.

(Nzti. Társalk. Nro. 5) A' Szépnemhez útasított Felszólítás' magyarázatja: miképpen kellésék azt érteni, a' szép-nemnek elrendeltetése szerént.

Örömmel és gyönyörúséggel eltelve, olvastam azon szép tüzzel teljes felszólítást. — Nagyon helyes és igaz az, hogy a' szép-nemnek eleitől-fogva és ma is nagy befolyása volt, és van, a' Népek' pallérozása' elé-mentiben. Egy eszes, lelkes, ügyes, kedves, Asszony, mindég nagy befolyással volt a' Férjfiak' tseledetére, az asszonyok feltüzellhetik a' férjfiakat, nagy, nemes és szép tseledetekre, az ő' helybe-haggyássak sok férjfiaknak elég jutalom, társalkodásokban eszeknek élessége, fainsága, a' természet szerént komolybb férjfiúi' eszet kiküszüröli, lelkek' vidámsága által; a' munkában meglankadt férjfiúi' észnek új erőt adnak. Egyszóval, szelidségek, elméségek, vidámságok, mint a' joltévő nap, úgy süt-bé a' férjfiúi' észkosabb lélekbe, 's szivbe. Illyen úton a' köz pallérozódásra befolyással lenni, szent kö-

telessége minden asszonynak. Ha az egyes Asszonyok egész elszánással ára fordítják minden lelki tehetségeiket, hogy házok' tája jó rendben, magok vidámok, mindenek 's különösen férjeik eránt nyájosok, kíméllők, vesztegetés nélkül tsinosak légyenek, 's azon iparkodnak, hogy azt a' mit férjek nagy ügyel-bajjal a' házhoz szereztek, rendtartás és takarékoságok által megkímélljék, 's a' férjfi' dolgában való avatkozással Férjeiket nem gátolják, 's kiknek Gyermekeik vagynak böltsőjöknel elkezdve testi-lelki egészségekre Anyai szeretettel, gondossággal ügyelnek; ön-példájokkal lelkeket javítani oktatással eszeket világosítani igyekeznek, úgy, bizonyosan nagyobb befolyással lesznek a' köz-palérozódásra mintha magok irkálnak. Mert úgy Férjeiket a' házi gond, teher, unalom, kedvetlenség, lelki erejeből ki nem vészi, sőt háza' tájaravaló tekintete mint-megannyi nyúgodalom és újj erő. Az olyan férjfi, kit háza gondja nem terheli, kíméllő Felesége házi örömmel tölt-el, örömmel és könnyen fordíthatya idejét, erejét hazája' böldegittása, 's palérozódása elé-mozdítására, mert az ilyen természetű asszonyi karakter ösztöne a' természet szerént nagyobb férjfi karakternek, és ezen az úton sok ügyes, hasznos, eleven, lelket formáló, szívet vidámitó munkák jöhetnek a' világra, 's így kétségen kívül többet használhatnak szép Asszonyaink mintha magok írják. Ha vagynak olyanok, kiknek természete, elrendelteséken feljűl, eszek rendkívűlvaló tálentoma, vagy kisebb háztájok az írásra időt hágy, ám írjanak.—A' Staelek (Staelnek, vagy Necker Kisasszonyok) ritkák, 's még Staelnek is megmondotta a' nagy Napoleon hogy az a' legderekabb Asszony, a' kinek legtöbb ép és jól nevelt gyermekei vagynak.

Boldogfalván Pántoffi.

A' Társalkodó' Kiadójához

Ezen fennírás alatt jött a' Redactióhoz egy, harmadfél lap híjján, két árkus elég sűrű írásból álló 'sém, melynek ezúttal tsak bérekesztő utólját közöljük a' Társalkodó' Olvasóival, mivel annak az Írója, egy más ellenkezőjével tsatázván, a' szegény benevolus spectatornak is meg akará fizetni báméskodása' díjját. A' Bérekesztő ígék ímezek:

"A' Társalkodó' munkás, és Köz jóra törekedő Kiadóját pedig, nem tehetem; "hogy arra ne kérjem, több igaz Hazafiak' képében: hogy gondolja meg, hogy Erdély nem Anglia, a' hól okost, és boldodot, károst és hasznóst edgyaránt, "kinyomtatnak;—mivel többek ott a' foljó' jó írások, és töstént a' hibás vélekedés "meg tzáfoltatik: de Erdélybe a' Társalkodó egyedűl van; azért a' Kiadónak "nem azt kell ki nyomtatni a' mit be-küldenek,—hanem azt a' mi hasznos." — "Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria

Jegyzés: Elműlt már 40 esztendeje, —a' Red. helyben kitanúlta, hogy Erdély nem Anglia; árol is meggyözödött, hogy okosból, boldondból, károsból és hasznosból, okos ember egyre tud tanulni. Angliában egyegy foljó-írásra, nem jut fél-tzáfolás akkor, mikor a' mostani Erdélyben, a' Társalkodóra 10 jut. A' tüsténtnek is megfelelőhetett volna Tös Gyökeres Magyar Nemes Ember Úr (ez, a' 'sémbe recensio' alá-írása), ha a' conceptuson oly' soká nem babrált volna. Azt, nem lehet kinyomtatni, a' mit be nem küldenek, 's azt nyomtattuk-ki, a' mi hasznos; melynek legerősebb bizony-sága Tös Gyökeres Úr maga, mert ímé, lia (meglehet, tsak Ágasbogas) Honnyi Úr, buzgó szeretetből, és, éppen nem tselefendriségből, okot nem adott volna Tös Gyökeres Úrnak ére a' dagasztás alatt fekvő írásra, úgy ettől, nagyon hihető, örökre megfosztattunk volna. De már

most, ezzel is többet tudunk — jót-rossz-
szat,—okosnak, mindenik tanúságos. —
Lám ama' nemes mérséklettel író Sza-
bó György (10-dik szám) ifjú ember,
de, vén könyveket is látott Úr, a' tús-
téntnek is ánglusoson felelt-meg, mint
meg-annyi 80 esztendő öreg. Ezek-sze-
rént, melyikönk nyeri-el hármónk kö-
zött a' stulta gloriát, meg fogják ítélni
a'—fizető Olvasók. Elég nagy már a' mi
fijunk, feleljen-meg magáért. Red.

"Csak ugy reménylheti a' Társalko-
"dó' Kiadója, hogy az okosabb publi-
"cum előtt kedvet tanál, ha mindenek
"felett Törvényeinket tiszteletbe tartya,
"ha nem rontani, 's bontani, hanem o-
"kossággal—nagy mértékletességgel igaz-
"zítani tanátsól, és a' Törvényhozó Ha-
"talomra bízza azt, a' mi annak a' kö-
"telessége. — Ohajtani kell, hogy a' Tár-
"salkodó kedvet nyerjen; azt pedig nem
"lehet erőltetni azzal, hogy a' ki a' Tár-
"salkodót nem jártattya, a' Szász Régeni
"Író' példája szerént rossz Hazafinak, hi-
"vatik; — mert az ily' értekeződés, mint
"a' Honnyi Uré, még Erdéljbe a' Jó
"Hazafiság' czimjét elnem nyerte.

Jegyz. A' Társalkodó' Kiadó' ját tevé
Tös Gyökeres Úr ismét a' tsávába, a' ki
a' Publicum előtt nem kíván, de nem is
fog akarni, imposturákkal kedvet talál-
ni. Egykisség messze veté a' kalapáts'
nyelét: a) Személy-sértegetést bonyolíta
— talán soha-se próbált recenziójába; b)
ostobaság' feltételével és hebehurgyaság-
gal, 's a' mi legtöbb, hamissan vádolja a'
Kiadót, ki a' Honnyi. Bálint' scrupulus-
saihoz egy betűt-se tett, se— a' kipun-
likált principium szerént, — abból el-
nem vett; még is — ront-bont? Külöm-
ben, Honnyi Úr helyett is: meri áll-
tani, hogy a' Törvényhozó Hatalom szint-
úgy Hazafjakból áll: ki tudja — hát ha
Honnyi Úr is egy azok közzül, a' ki,
ha praemiumra kipunlikálják, hogy ez

vagy ama' törvény-tzikkelyt magyaráz-
zák-meg — segítségül lehet az említett
corpusnak? — A' Szász-régeni Író'nak pe-
dig, egyenesen magának álljon a' üstö-
kébe; mert a' Redactiójé igen tömött
és rövid; ki talál a' markából tsúszni,
's pórul-járhat erőszakoskodásában. Red.

"Végre—ne terheltelessék a' Társal-
"kodó' Kiadója ezen meg jegyzéseket a'
"Társalkodóba ki adattni; — jussa van
"ezt kérni az alább írttnak akkor, — a'
"midőn a' Honnyi Úr értekeződése is ki
"van nyomtatva. — Ajánlja magát az a-
"lább írt arra, hogy a' nyomtatás köl-
"tséget—miheljt ki lesz adva, — azonnal
"megküldi; — de azt is kinyilatkoztat-
"tya: hogy ha Aprilis' Hónapnak végéig
"a' Társalkodóba ez ki nem lesz nyom-
"tatva, olybá vézi, mintha ki nem nyom-
"tatódnék — és abban az esetben, a' Ma-
"gyarországi folyó irásokban kéntelen
"lesz eztet hozzáadásokkal ki nyomtat-
"tatni, — és abba valóságos nevét ki fog-
"ja jelenteni; — de mostan

"Ki légyek én, az az igazságra néz-
"ve mind-egy, és nem azért titkolódik
"el, mintha a' principiumok, melyek
"általam állittattak — ára bírnának; —
"hanem azért: mivel a' mig a' Társal-
"kodó, ily' módon kíván társalkodni az
"Erdélyi Közönséggel, abba Nevem' ki
"jelentésével társalkodni se hasznosnak,
"sem illendőnek nem találom. — Egy
Tös Gyökeres Magyar Nemes Ember.

Jegyz. Igen is, van jussa Tös Gyö-
keres Úrnak kérni, egy személyt: nem
hertzehurtzáló, — dolgot, akárhogy
megzaklató irás' kinyomtatását: de, azt
is tsak akkor, ha a' Társalkodó' minél-
hamarább lehető felfordulásán nem tö-
rekedik. Értse-meg jól a' már gyakran
nevezett Úr; hogy az okosabb Publicum'
kedvét kereső, nem a' Red., hanem az
abban szükségét látó Haza. Ha nem ve-
télkednek a' Társalkodóban az igazi Ha-

zafijak, okoson — két lépésnyire-se lépnek esztendő alatt. — A' Redactio mellett pedig kimerítőleg megfelelnek a' lett-dolgok; mellyeknek petsétje lehet az, hogy a' Társalkodó' Kiadója most actu is 180-nál többet küld ingyen széjjel, és ezért, még a' postaportót is megfizeti.

Hogy Tós Gyökeres Úr a' nyomtatás' árát meg fogja küldeni, — az efféle beszédhez eléggé hozzá törődött már a' Red., nem is kíván korábban reá számot tartani, mint, ad Calendas Graecas; valamint a' pogányvári Vipera' hérosi meggyőzője' ígéretere. — Hogy pedig az említett egész írás, Áprilisben, már csak azért sem jöhet-ki, mert Tós Gyökeres Úr fenyegetődzik, 's a' mi' igazága természetünk, az, hogy — ok-, törvény- vagy erőszak-nélkül — olyanokat, a' miket betsületünkkel megegyezőeknek nem találunk, nem követünk-el, még, tövösebb, gyökeresebb Dictator parantsolatjára is addig, míg régebben nállunk fekvő hasznosabb írásokon által nem esünk. Vagy talán még sokkal jobb lesz, ha majd a' Magyarországi Följő-írásból adjuk-ki, mindenféle glossákkal együtt. Végre, mindennél jobb lenne az, ha az igaz nevé és characterét megtagadó Úr megjuhászván, az említett szükségtelen költséget megkettőztetve némely jó-igyekezetű szegényebb olvasni szeretőkre fordítná; maga pedig nem fogna szégyenleni nagy és kis emberekkel, nagy és kis tudósokkal együtt, olyan dologban részt venni, melyben, a' mint szavából kitettzik — majorum gentium lehetne, és az össze-lapúlt hójagot talán egyszerre felfújná. Redactio.

Kérdések

1) Lehetne-é az Erdélyt lakó különböző Nemzeteket, és Státusokat 's

azoknak Interestéjeket egygyeztetni, 's módokkal?

2) Ezen Interesték egygyeztetve, jobb Polgárokat, hívségesebb 's meglegedettebb Jobbágyokat tsinálnának-é?

3) Erdélyben három Nemzet van, azon három Nemzetben, különböző Státusok, különböző privilegiumok is — nemlehetne-é Interestéjek mindegy, tudni illik a' jóllétel?

4) A' Székely Nemzetben a' Prímipilusok, Pixidariusok, és Armalisták különböznek-é Cardinalis Jussaikra-nézve egykik a' másiktól —? 'S ha igen —, — mikben?

5) Ezen rendkívül való Tél, mindnyájunknak szokatlan lévén, annak következésére is nem tudunk concludalni. Ohajtanók mindnyájon az országnak különbözőbb részeiből tudni, minémü resultatumi observáltatniak, ezen télnek?

6) A' Nemzeti Lépesedést *) , mellyik ágával a' gazdaságnak lehetne inkább elérni, akkor, a' midőn a' föld terméseinek, bőv termése, a' producensnek, pénzbéli szegénységet szokott okozni?

7) Ohajtanók tudni, a' hazának minden piattzairól, hetenként a' productumok' piatzi árrát?

Csik-Szeredába Q. Q.

* *

Úr vagyok még nevemben is —
Előm a' Teremtőtől
Származik; — mint az utóm is
Jő-le az Istenektől.
De csak első betűjökkel: —
Ölelj - által Engemet;
Hogy menyeyi erejekkel.
Kitaláljad Nevemet.

*) Ez az okos erdélyi magyar Substantivum azt teszi, a' mit Magyarországon ez: Felveszi magát, kezd gazdagodni, mint a' Raj letelepedése' hetiben. Megszedte magát, már többet tesz? Annak a' két magyarországi mondásnak más értelmei: is vannak.